

## **KORRUPSIYANING AXLOQ ME'YORLARIGA SALBIY TA'SIRI**

**Mirzaaxmedov Xayrullo,**

**ADPI tadqiqotchisi.**

**Annotatsiya:** Korruptsiyaning axloqiy jihatlari ushbu keng tarqalgan ijtimoiy muammoni tushunishimizga yordam beradigan axloqiy mulohazalar va tamoyillarni yoritadi. Korruptsiyaning ma'naviy jihatlari chuqurroq o'rganish orqali biz uning o'ziga xos noto'g'riligini va uning jamiyatga olib keladigan zararli oqibatlarini yaxshiroq tushunishimiz mumkin. Bu tushuncha korruptsiyaga qarshi kurashish va yanada axloqiy va adolatli jamiyatni shakllantirish uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqishda juda muhimdir. Mazkur maqolada shu haqda to'xtalib o'tiladi.

**Kalit so'zlar:** korruptsiya, axloq, halollik, adolat, ma'naviyat.

Korruptsiya axloqiy tamoyillarning aniq buzilishi sifatida namoyon bo'ladi. Bu hokimiyat yoki hokimiyat lavozimlarida bo'lgan shaxslarni o'z mavqeidan shaxsiy manfaatlar uchun umumiy manfaatlar hisobidan foydalanishni o'z ichiga oladi. Halollik, halollik, adolat va javobgarlik korruptsion amaliyotlar oldida buziladi. Korruptsiyaning axloqiy jihati shaxsiy boylikdan ko'ra jamiyat manfaatlarini ko'zlab harakat qilishning axloqiy majburiyatini ta'kidlaydi.

Korruptsiyaning eng muhim oqibatlaridan biri bu ishonchni yo'qotishdir. Ishonch ijtimoiy munosabatlar va institutlar faoliyatining asosidir. Korruptsiya bu ishonchni susaytiradi, chunki u hokimiyatdagilarning adolat va ishonchliligiga ishonchni yo'qotadi. Ishonch buzilgan taqdirda, jamiyatda birdamlik zaiflashadi va hamkorlik yanada qiyinlashadi, taraqqiyot va taraqqiyotga to'sqinlik qiladi.

Korruptsiya jamiyatda ekspluatatsiya va adolatsizlikni davom ettiradi. Korruptsion amaliyotlar bilan shug'ullanuvchilar o'zlariga yoki tanlangan bir nechtasiga foyda keltirish uchun o'zlarining hokimiyat mavqelaridan foydalanadilar, bu esa resurslar va imkoniyatlarning teng taqsimlanishiga olib keladi. Bu ijtimoiy tengsizlikni kuchaytiradi va odamlarning o'zlarining haqli ulushlaridan mahrum bo'lib, ijtimoiy birlikni buzadigan va inklyuziv o'sishga to'sqinlik qiladigan adolatsizlik tsikli davom ettiradi.

Korruptsiya resurslarni umumiy manfaatlardan chetga surib, butun jamiyatga bevosita zarar yetkazadi. Ta'lim, sog'liqni saqlash va infratuzilma kabi muhim xizmatlarga ajratilishi mumkin bo'lgan davlat mablag'lari o'zlashtirilib, ijtimoiy va

iqtisodiy rivojlanishga to'sqinlik qilmoqda. Korrupsiyaning ma'naviy oqibatlari kengroq aholi farovonligidan ko'ra shaxsiy manfaatlarning ustuvorligidadir.

Qolaversa, keng tarqalgan korrupsiya jamiyatning axloqiy asoslarini zaiflashtiradi. Korrupsiyaviy amaliyotlar me'yorlashtirilgan yoki toqat qilinsa, axloqiy me'yorlar buziladi va insofsizlik madaniyati va halollik yo'qligi yuzaga kelishi mumkin. Axloqiy qadriyatlarni qo'llab-quvvatlash korrupsiyaga qarshi kurashish va halollik, adolatlilik va javobgarlik tamoyillari asosida qurilgan jamiyatni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

Korrupsiya institutlar va boshqaruv tuzilmalarining qonuniyligini ham buzadi. Korrupsiya keng tarqalgan bo'lsa, bu jamiyatning ushbu muassasalarga bo'lgan ishonchini yo'qotadi va ularning xalq manfaatlarini ko'zlab harakat qilish qobiliyatiga shubha uyg'otadi. Korrupsiyaning ma'naviy jihati boshqaruv tizimlarida shaffoflik, hisobdorlik va halollikni ta'minlash orqali qonuniylikni tiklashni talab qiladi.

Bundan tashqari, korrupsiya jamiyat qadriyatlari va me'yorlariga ta'sir qilishi mumkin. Korrupsion amaliyotlar keng tarqalgan bo'lsa, ular munosabat va xatti-harakatlarni shakllantirishi, insofsizlik madaniyatini davom ettirishi va axloqiy qadriyatlarni buzishi mumkin. Aksincha, axloqiy tamoyillar va qadriyatlarni birinchi o'ringa qo'yadigan jamiyatlar korrupsiyani to'xtatadigan va halollikni targ'ib qiluvchi muhitni yaratishi mumkin.

Korrupsiyaning axloqiy jihatlarini hal qilish jamoaviy sa'y-harakatlarni talab qiladi. Bu axloqiy yetakchilikni ilgari surish, kuchli javobgarlik mexanizmlarini yaratish, halollik va oshkoralik madaniyatini rivojlantirishni nazarda tutadi. Yoshlikdan axloqiy qadriyatlarni singdirish, jamiyat oldidagi mas'uliyat hissini tarbiyalashda ta'lim va ogohlik hal qiluvchi rol o'ynaydi.